

סוגיות בדף היומי

סנהדרין צ"ו. "מדוע דרך רשעים צלחה"

זה היה שיעבוד מצרים? ומת' שעבוד מצרים היה בגלל סיבות אחרות כפי שמובא במדרשים, אבל הטעם שזה היה במצרים אצל פרעה, ולא במקום אחר, זה בגלל הזכות של פרעה. לפי זה נראה לדרך גם כאן חורבן הבית היה בגלל ג' עבירות וכו', אבל מדוע נעשה החורבן ע"י נבוכדנצר דווקא ולא ע"י אחר, זה בגלל הג' פסיעות ועוד מובא במס' סוטה כא. שלנבוכדנצר היו זכויות שהיה מפרנס את עניי ישראל בגולה. אומר רש"י שם "שהיה מקבץ בכל יום עניי ישראל שהביא בגולה ומפרנסם".

סנהדרין צ"ו. "אמר ר' יוחנן אלמלא בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל"

ואולם הנכרי מוכן לעשות את הדבר הטוב שהגיע לידי הכרתו, רק כשהכל הולך למישרים ואין מעצור בדרכו, ואילו כשנתקל באיזה מכשול אף קל ערך מיד הוא אומר: מה לי ולצרה הזאת וחוזר לאחוריו. נבוכדנצר הרשע רחש ליבו דבר טוב. בראותו שלא נהג בכבוד הראוי באלקי ישראל שקרו ליה אלקא רבא וכתבו ליה לבסוף, בקש לתקן את הדבר ורדף בעצמו אחר השליחים כדי לקחת מידם את המכתב הראשון ולמסור לידם את המכתב המתוקן. אבל כמה הספיק ברדיפתו? - רק שלוש פסיעות! בפסיעה הרביעית כבר היה מוכן לו מכשול: "בא גבריאל והעמידו", ולהתגבר על מכשולים למען כבוד אלקי ישראל - לזאת לא מצא נבוכדנצר די עוז בנפשו, וחזר כלעומת שיצא. בעובדה זו הבליט גבריאל את ההבדל שבין ישראל לעמים, אלמלא העמיד את נבוכדנצר לא היתה תקנה לשונאיהם של ישראל, כי היה בזה קטרוג שגם אומות העולם טורחים לכבוד אלקי ישראל. אולם נבוכדנצר לא המשיך הרבה בטרחתו וכבר בפסיעה הרביעית, במכשול הראשון שפגש, נעצר והניח כבוד ה' באשר הוא. הנה כי כן הוברר לכל כי רק ישראל הוא עם סגולתו של הקב"ה ורק לו נאה לומר: "כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה". (פרחי שושנה).

סנהדרין צ"ח. "רבי יהושע בן לוי רמי כתיב בעיתה וכתוב אחישנה"

שאחד מהתנאים של גואל ישראל, של משיח צדקנו שבמהרה יגאלנו, שהוא יוכל לישא את חליינו ולסבול את מכאובינו, אחד מהתנאים של מי שרוצה להיות גואל זה שהוא יוכל לסבול את מכאובי עמ"י ואת חליים ורק אז הוא ראוי לגאול אותם מיסוריהם ומגלותם, וכפי שהגמ' לקמן מביאה שרבי היה ראוי להיות משיח, מסביר רש"י כמבואר ב"השוכר את הפועלים" שרבינו הק' היה סובל תחלואים וחסיד גמור היה, הרי שסבל את יסורי עמ"י ובו מתקיים הפסוק "אכן חוליינו הוא נשא".

מספרים על החפץ חיים שפעם בא אליו חולה אנוש במחלה שאפסה תקוה לרפאותה, והח"ח הציב לפניו תנאי לכשיבריא בע"ה לא יספר לאף אחד שפנה אל הח"ח. בסיעתא דשמיא התרחש הנס והחולה המסוכן הבריא לחלוטין, לאחר עשרות שנים ארע במשפחתו של החולה מחלה דומה והפצירו בו שיספר להם איך הוא נרפא לפני שנים, אותו אדם זכר את הבטחתו וניסה להתחמק, לאחר הפצרות ממושכות נשבר וגילה שחייני ניצלו ע"י הח"ח, והנה כעבור מספר ימים שוב הורע מצבו כבעבר, בשארית כוחותיו נסע למקום מושבו של הח"ח ושפך לפניו בכי ודמעות. אמר לו הח"ח, כשפנית אלי לפני שנים הייתי צעיר היה לי כח לצום 40 יום ולהתחנן לקב"ה לרפואתך, היום אני זקן ותשוש אין לי כוחות לצערי לתעניות ממושכות...

סנהדרין צ"ח: "אמר עולא ייתי ולא איחמיניה"

התיישב בדעתו, אם אזרוק עליו את האבן אני הורג אותו, מצד שני נשבעתי, מה עושים, החליט לפורר את האבן לרסיסים קטנים וזרק עליו רסיס רסיס. השבועה מתקימת, אבל הבן כל פעם שפוגע בו רסיס כואב לו, אבל יכול הוא להמשיך לחיות. אומר הגר"א, אנחנו עברנו גלות של אלפי שנים, הקב"ה פיזר את הצרות שלנו במשך כל הדורות, אז מי שכבר זכה להגיע לסוף התקופה, לסוף הדרך, צריך להתפלל ייתי - שיבוא, ואחמיניה - ושנראה אותו. בבאכ"ר.

רש"י פירש "מדוע דרך רשעים צלחה" - "מפני מה הצליח נבוכדנצר וכבש את ירושלים".

הגמ' עונה "בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי". והדברים תמוהים ביותר וכי בגלל המעשה של אותו רשע חרבה ירושלים, והרי מפורש בנביאים שחורבן ביהמ"ק הראשון היה בגלל ג' עבירות ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים. להבין פשוט בגמ' זו מצאנו ע"פ המהרש"א במס' סוטה מו: הגמ' שם אומרת שבביל 4 פסיעות שליווה פרעה לאברהם [בפר' לך] נשתעבד בבניו 400 שנה, מקשה המהרש"א וכי יתכן שבגלל

ופרש"י "שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לאבד את שאריתנו" והדברים תמוהים ביותר. נבוכדנצר הרשע, גדול רשעי אומות העולם, בגלל ג' פסיעות יתנו לו להשמיד את עמ"י?! ומה עם הפסיעות שכל יהודי פוסע יום יום לבתי כנסיות ובמדר'ר? הסבר נפלא לגמ' זו מצאנו בספר "פרחי שושנה".

יש וגם נכרי מגיע פעם לידי איזו הכרה בה', ומוכן לטרוח לשם הגשמתה באיזו שהיא טרחה, אבל בינו לבין ישראל העושה רצון קונו גם בפרט זה עוד רב המרחק. כשהיהודי מבקש לעשות מצוה אין דבר שיעמוד לו למכשול בדרכו. אברהם אבינו ע"ה הלך לשחוט את בנו יחידו במצות ה' ועמד כנגדו השטן לעכבו בדרך, אך הוא לא נרתע משום דבר, ראה נהר ועבר עד צווארו במים, וכן כמה מכשולים ועיכובים שעמדו בדרכו והתגבר עליהם כמבואר במדרשים, ומעשי אבות סימן לבנים, עד היום הזה כמה ישראלים משתדלים ושמחים לקיים מצוות. היאך תלמידי חכמים מנוודים שינה מעיניהם ומשכימים קום באישון לילה להתפלל תפילת ותיקין ולא יעצרו בדרכם קור וגשם ושלג, וכן בכל מצוה ומצוה משתדלים לקיימה בכל האמצעים, ושמחים כשעולה בידיהם להתגבר על מכשולים בידעם כי לפום צערא אגרא. חיבת מצוה זו לפעמים עוד עולה בערכה על עצם קיום המצוה.

סנהדרין צ"ח. "רבי יהושע בן לוי רמי כתיב בעיתה וכתוב אחישנה"

רבי יהושע בן לוי הקשה סתירה בפסוקים בדניאל ז' נאמר "וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה", פירוש - דניאל רואה שעם ענני השמים מגיע בן אדם וזהו משיח צדקנו כמבואר שם, ומצד שני בזכריה ט' הנביא מתאר את המשיח "עני ורוכב על חמור". מפרש"י שהסתירה בפסוקים שבדניאל משמע שהמשיח מגיע עם ענני שמים במהירות ובזריזות ואילו זכריה הנביא אומר שהמשיח יבוא רוכב על חמור משמע בעצלות. מיישב רבי יהושע בן לוי את הסתירה "זכו עם ענני שמיא", אם יזכו כלל ישראל ויהיה דור שכולו זכאי יבוא המשיח במהירות עם ענני השמים, "לא זכו עני ורוכב על חמור". ומדוע באמת כתוב בזכריה שיבוא משיח צדקנו עני ורוכב על חמור, מפרש"י שם בנביא שזה מפני ענוותנותו של משיח, מפני שהוא ענוותן ולכן הוא יבוא ברכיבה על חמור ולא כשאר מלכים שבאים בצורה יותר מכובדת. במהר"ל מבואר שכל זה בכוונה להודיע לנו שמשיח צדקנו לגמרי מובדל מהעולם הזה מכל וכל, וע"כ הוא בא כעני שאין לו שום שייכות לעולה"ז. מביאה הגמ' שמשיח יושב בשוק של עניים וסובל חוליים, כפי שזה נדרש מהפסוק בישעיהו נ"ג "אכן חליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מוכה אלוקים ומעונה", דהיינו שהמשיח סובל את כל החליים של עמ"י ואת כל המכאובים שלהם הוא נושא. מבאר רבי חיים שמולביץ זצ"ל

פר' יבוא המשיח ולא אזכה לראותו. כלומר מתיירא אני מהצרות והפורענויות שיהיו לפני ביאת המשיח על עם ישראל, והוא מעדיף לא להגיע לימות המשיח ולא לעבור את כל אותם צרות. אומר הגר"א, כל זה היה נכון בזמנו של עולא. עולא חי זמן קצר אחר החורבן, אם הקב"ה היה מרכז את כל הפורענויות בזמן קצר אלה היו פורענויות שעמ"י לא היה מסוגל לעמוד בהם, אז הקב"ה האריך את הגלות אלפי שנים, והצחת התפוז. משל למה הדבר דומה, מלך שבטו הכעיסו, המלך יצא לחצר וראה אבן גדולה, נשבע: את האבן הזאת אני רוצה לזרוק לו בראש, אח"כ